

מעדני אשר

גליון תנ"ז (שנה י')

פרשת תזו"מ

תהא שנת עשירי גליון

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחת

אפשר לטמוע שיעורים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
לאידיש 12-311 ללשון הקודש: 111-47

אנשים שנפלו להם שערות מהראש

האם אסור להם להניח תפילין דמצורע אסור להניח תפילין?

הנה הרמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק ט"ז הלכה י', וכן כתב פרק ח' הלכה א' כתב וז"ל הצרעת הוא שם האמור בשותפות כולל עניינים הרבה שאין דומין זה לזה, שהרי לובן עור האדם קרוי צרעת, ונפילת קצת שיער הראש או הזקן קרוי צרעת, ושינוי עין הבגדים או הבתים קרוי צרעת, עיין במקדש דוד טהרות סימן ג' ס"ק י"א שהקשה אי"כ מדוע איתא במשנה בכורות מ"ג דקרח פסול לעבודה משום דהויא בעל מום תיפוק ליה דהויא מצורע ע"ש באריכות.

ובשו"ת אפרקסתא דעניא חלק ב' אורח חיים סימן ג' נשאל איך קרוחי הראש מניחין תפילין, הרי קימ"ל אור"ח סימן ל"ח ס"ק י"ג דמצורע אסור להניח תפילין, אי"כ לשיטת הרמב"ם דנפילת שיער מעט הויא נגעי הראש, והרי הרמב"ם בפ"א מטומאת צרעת ה"ו גופיה כתב שנוהגת גם בחו"ל, אי"כ איך מניחים תפילין.

והשואל רצה לתרץ: דאפשר לומר כיון דטומאה וטהרה תליא בכח כמבואר שם פ"ט א"כ אפשר דבזמן הזה דאין לנו רק כהני חזקה, אין צריך להראות לכהן, אי"כ לכן לא הויא הקרוחי ראש מצורעים לכן יכולים להניח תפילין, בענין מדוע אין טהרת מצורע נוהג בזמן הזה עיין בספר מעדני אשר פרשת תזריע מצורע תש"ו אריכות גדולה בענין זה, **וכן כתב בפשיטות בספר מנחת חינוך** מצוה קס"ט אות י"ג בשם ס' תולדות אדם להגאון מהרי"ז ווילנא ז"ל ע"ש.

ובאפרקסתא דעניא תירץ לשואל: דמשמע דכבוד תורתו קסבר דמדכתב הרמב"ם דנפילת מעט שיער הויא מצורע, אי"כ כל שכן קרחה רחבה וגדולה דשכיחא בהרבה אנשים וע"פ הרוב באותם העוסקים בעיון בודאי דהויא מצורע, ולכן שאל איך מניחין תפילין, אבל יסוד הנ"ל אינו נכון, משום דדוקא כשהוא מעט כגריס ויותר, ומוקף בשערות מכל צד אז הוי צרעת הראש, שהוא הנתק ונידון בשער צהוב או פשיון, ולפי התוספתא צריך ג"כ שינוי בעור הנתק ובלא"ה ל"ה כלום, ולא כן דעת התורת כהנים והרמב"ם ז"ל ע"י בראב"ד ובכ"מ שם ובמל"מ שם ומ"מ אינו טמא עד שיהיה בו שער צהוב או פשיון, אבל בנקרח לפניו או לאחריו, והו קרחת וגבחת, ודינו כשאר עור בשר החלק, ואין בו שום טומאה עד שיראה בו אי' מד' מראות, כמבואר ברמב"מ עה"ת והובא בתו"ט נגעים פ"י מ"י ע"ש.

מעדני אשר: ממה שכתב המחבר בשי"ע סימן ל"ח ס"ק י"ג דמצורע אסור להניח תפילין, דקדקו האחרונים דמצורע נוהג נמי בזמן הזה, דהרי השי"ע אינו כותב רק דברים נוגעים לזמן הזה, ומדוע כתב ההלכה שמצורע נוהג בזמן הזה אלא ש"מ שנוהג בזמן הזה כך העיר בשו"ת משנה הלכות חלק י"א סימן ל"ו אריכות גדולה בענין זה ע"ש באיזה מצאות זה שייך.

איך יש מציאות שהיה לקטן נגעים

הרי נגעים באים על עבירות וקטן אינו בר עונשין?

בפרשתן מצורע י"ד א' זאת תורת המצורע.

איתא בגמ' ערכין ט"ו ע"ב אמר ריש לקיש מאי דכתיב "זאת תהיה תורת המצורע" זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע.

וכן איתא שם בגמ' ערכין ט"ז ע"ב אמר ר' יוסי בן זימרא כל המספר לשון הרע נגעים באים עליו, שנאמר תהילים ק"א מלשני בסתר רעהו אותו אצמית, וכתוב התם ויקרא כ"ה לצמיתות, ומתרגמין לחלוטין, בענין קושיית האחרונים מדוע אין אנו רואין בזמננו אנשים שמדברים לשון הרע שיש להם נגעים בגוף, ע"ש כמה תרומים נפלאים, עיין במעדני אשר פרשת מצורע תש"ע אריכות גדולה בענין זה.

איתא במשנה נדה מ"ג ע"ב ב' תנוק בן יום אחד, מטמא בנגעים.

ובגמרא שם מ"ד, ובערכין ג' יליף מדכתיב בפרשתן "אדם כי יהיה בעור בשרו" אדם כל דהו.

וכן איתא בגמ' נדרים ל"ו ע"ב א' דמהא דכתוב בפרשתן "זאת תורת המצורע" ילפינן דבין גדול בין קטן, מטמאין בצרעת.

ובמנחת חינוך מצוה קע"א אות ה' כתב דאם המצורע קטן ואין המצוה מוטלת עליו, בודאי אין על אביו מוטל העשה, ואפשר אם הקטן הגיע לחינוך מצוה על האב לחנכו ואם לא הגיע לחינוך אין כאן מצוה כלל, ע"ש באריכות.

יש להקשות: איך יש מציאות כלל שהיה נגעים לקטן, כיון דנגעים וצרעת באים בעוון לשון, והרי קטן אינו בר עונשין דפטור מהמצוות, מעדני אשר.

איכא כמה תרומים:

א. שבא מצד גלגול מה שלא תיקן בגלגול הראשון יתקן בגלגול השני, ובאופן הנ"ל יש מציאות שהיה לקטן נגעים, מעדני אשר, וכעין זה תירץ בפנים יפות בפרשת על קושיא אחריתא.

ב. ע"פ מה שכתב בלבוש אור"ח סימן רכ"ה דעד בן י"ג שנה הבן נענש על חטאים של אביו, אי"כ לפי הנ"ל אתי שפיר היכא משכח נגעים, מעדני אשר.

מעדני אשר יש לדחות תרוץ זה: ע"פ מה שמסיק שם הלבוש דשכאינו אוחו במעשה אביו אינו נענש אף בקטנות, וא"כ כאן בקטן אינו שייך לומר דאוחו במעשה אביו.

ג. ע"פ מה שכתב רש"י במדבר פרק ט"ז על הפסוק ונשיהם ובניהם וטפם, בא וראה כמה קשה המחלוקת, שהרי בית דין של מטה אין עונשין אלא עד שיביא שתי שערות, וב"ד של מעלה עד עשרים שנה, וכאן אבדו אף יונקי שדים, אי"כ אפשר דלשון הרע מביא למחלוקת לכן אף קטנים נענשים, מעדני אשר.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרבני הנגיד העומד לימין המערכת מיום הקמתו

עורך המדור הנפלא משיב כהלכה

הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א ברוקלין

לעילוי נשמת אמו האשה החשובה

מרת מלכה מחלה בת הרב מרדכי זיסקנד סג"ל לנדא ע"ה

נפטרה ג' אייר תשס"ו ת.נ.צ.ב.ה.

נה נספת אית

נה נספת אית

עולין וכו' ושם במשנה איתא בהדיא גם דאין מביאין אותו חוץ לתחום, ועיי' שגם לענין תחומין העמידו דבריהם.

ב. עיי' דברי הראב"ד הלכות קי"פ פ"ו ה"ז שכתב וז"ל אבל הטעם לכל הדברים שהעמידו דבריהם במקום כרת הוא מפני שהשבות שיכול לבוא לידי איסור כרת בו העמידו דבריהם במקום כרת, דהאי כרת והאי כרת, הנה מבואר שלדעת הראב"ד הטעם שהעמידו דבריהם במקום כרת ודוחה עשה שיש בה כרת הוא משום שגם אם יקיים העשה ויבטל השבות יכול לבוא לידי איסור כרת, דהיינו שיבוא להביא את האיזמל דרך רשות הרבים שהוא איסור כרת וסקילה, ולפניו בשבות של תחומין שלא יכול לבוא לידי איסור סקילה וכרת שאפילו בתחומין של י"ב מיל מדאורייתא אין בו איסור כרת וסקילה אפשר שלא העמידו דבריהם במקום כרת.

ובהר צבי דוחה ראייה זו מדברי הראב"ד: שיש לומר בדעת הראב"ד שבני"ד לגבי מילת קטן אין זה בכלל העמידו דבריהם במקום כרת שבמילת קטן אין בו כרת, ומה שאמרו ג' דברים העמידו דבריהם במקום כרת ערל הזאה ואיזמל, היינו בער"פ שחל להיות בשבת, שאם לא ימול את בנו לא יוכל לעשות את הפסח שהוא עשה שיש בו כרת כמו שפירש רש"י פסחים צ"ב ע"א עיין שם. אמנם ברש"י שבת ק"ל ע"ב פירש שאפילו מילת קטן נכלל בכלל העמידו דבריהם במקום כרת משום שבמצותה איכא כרת כשיגדיל עיין חדושי הרש"י פסחים שם ועייין ריטב"א יבמות דף ה' ע"ב) וכי"מ מהרמב"ם הלכות מילה פ"ב ה"ו מ"מ לדעת הראב"ד מוכרחים לפרש כפרש"י בפסחים שבמילת קטן לא נקרא עשה שיש בה כרת, כיון דבגמ' ירושלמי ר"ה פ"ב ה"ג מפורש שאסור ללכת חוץ לתחום כדי לקיים מצות מילה בקטן.

האם כשיש ברית מילה בשבת עדיף שימול אחר ולא האבא?

יש לחקור בברית מילה בשבת מי עדיף שימול עיי' הלכה האבא או אחר.

הנה איתא בטור יורה דעה הלכות מילה סימן רס"ו כתב ה"ר אליעזר הלוי אם האב יודע למול אין לו למול בשבת אם יש אחר שיוודע למול, דהא מילה היא פסיק רישיה גבי ידידה דהוא מכוין לתקן את בנו, אבל לגבי אחר לא מקרי תיקון ושרי ומיהו אם אין אחר שיוודע למול ימול.

ובתרומת הדשן סימן רס"ה, מובא בבית יוסף אור"ח סימן של"א כתוב שנהגו העולם שלא ליוזר בהא דהרב רבי אליעזר הלוי, וכתב שהאב מל את בנו אפילו היכא דאיכא אחר, וכתב טעם הרב רבי אליעזר הלוי, וגם נתן טעם למנהג העולם שחולקים עליו.

אבל יש שיטה באחרונים להיפך לגמרי: דכתבו לחקור בהא דמילה דוחה שבת האם דווקא אב שמל את בנו או שלוחו, דקרא דמהא ילפינן דמילה דוחה שבת מיירי באב, והחויב של האב דוחה שבת, אבל מי שאין לו חליה אב אסור לב"ד למול בשבת, נחלקו האחרונים בשו"ת טוב טעם ודעת מהדורא קמא סימן רכ"א הלכות מילה נסתפק בזה ונשאר בצ"ע, וכן בהדרת קודש מילה סימן ו', אבל באבני נזר יור"ד סימן ש"ה ס"ק כ"ז כתב שאפילו מי שאין לו אב ב"ד מלין אותו בשבת, וכן ברע"א יור"ד סימן רס"ו דהנולד מעכו"ם הבא על בת ישראל מלין אותו בשבת, ועיין בצפנת פענח הלכות מילה שחקר אם המילה דוחה שבת או מצות האב דוחה שבת.

האם מותר למוהל ללכת בשבת חוץ לתחום כדי למול תינוק?

בפרשתן י"ב ג' וביום השמיני ימול בשר ערלתו.

מכאן ילפינן בגמ' שבת קל"ב ע"א דמילה דוחה שבת.

יש לחקור האם מותר לצאת חוץ לתחום כדי למול תינוק בשבת כיון דמילה דוחה שבת או דילמא אסור.

הנה קימ"ל אור"ח סימן של"א ס"ק ו' שאם לא הביא איזמל למילה מערב שבת לא יביאנו בשבת, אפילו במקום שאין בו אלא איסור דרבנן שהעמידו דבריהם במקום כרת, א"כ ה"ה לענין תחומין, דאעפ"י שתחומין מדרבנן מ"מ העמידו דבריהם במקום כרת.

הנה בשו"ת יהודה יעלה אורח חיים סימן צ"א כתב דאפילו מצות מילה חמורה שדוחה את השבת החמורה במלאכה דאורייתא, ונדחת מילה מפני איסור תחומין דרבנן כדאמרין בגמ' פסחים צ"ב ע"מ א' ערל הזאה ואזמל העמידו דבריהם במקום כרת.

וכן בשו"ת הר צבי אורח חיים סימן ר"ג נשאל ממוהל אי רשאי ללכת בשבת לכפר רחוק מירושלים שהוא חוץ לתחום ופחות מ"ב מילין למול שם מילה בזמנה.

ומסיק שאסור: דהלכה פסוקה היא בשו"ע אור"ח סימן של"א סעיף ו' שאם לא הביא איזמל למילה מערב שבת לא יביאנו בשבת אפילו במקום שאין בו אלא איסור דרבנן שהעמידו דבריהם במקום כרת, וממילא שה"ה לענין תחומין, דאעפ"י שתחומין מדרבנן, מ"מ העמידו דבריהם במקום כרת.

וחכם אחד העיר לו דיש ב' סברות לומר שתחומין מותר לצורך ברית מילה:

א. עיי' דברי הריטב"א ר"ה ל"ב ע"ב סדי"ה שופר של ר"ה שכתב וז"ל וברם את צריך למידע דכל מאי דאמרין בכל דוכתא שבות דרבנן, לאו למימרא שאין לנו שבות מן התורה כלל וכלל, דא"כ נמצאת שבת כחול מן התורה שהחנויות פתוחות ואוצרות תבואה ויין ומטלטלין חפצים מבית לבית וכו' ואינו בדין שאסרה תורה הוצאה כגרוגרת והתירה העמל הגדול הזה, שא"כ אין זה יום מנוחה, אלא כך עיקרן של דברים כי בכלל מ"ע שבות של תורה לשבות ממלאכות יש לשבות מכל שבות דרך כלל שלא לעשות שבת כחול אבל בכל פרט ופרט כי עביד ליה וזהיר באידך דלא הוי שבת כחול הוי שבות דרבנן, נמצא שיש לשבות עיקר מן התורה ולפיכך העמידו בו חכמים דבריהם במקומות הרבה לדחות של תורה, וזו מרגלית שבידינו מרבינו הרמב"ן, עכ"ל, ועפ"י יש לדון שכוון שכל היסוד שהעמידו דבריהם במקום תורה הוא משום שיש לשבות עיקר מן התורה מפני העשה של תשבות, ולפ"י בתחומין שאין ע"ז עשה דתשבות כמוש"כ הרשב"א יבמות בשם מורו שאין העשה דתשבות אלא בלי"ט מלאכות אבל לא במחמר שאינו מל"ט אבות מלאכות, וממילא שה"ה בתחומין שאינה מל"ט מלאכות אין ע"ז עשה דתשבות, וממילא א"א לומר בזה שהעמידו דבריהם לדברי הריטב"א.

ובהר צבי דוחה ראייה זו מדברי הריטב"א: דיש לסתור שהרי כתב שם דברים אלה גם לענין העמידו דבריהם במקום עשה ולא רק במקום עשה דכרת כגון לענין קיום מצוות שופר בר"ה לעלות ולרכב על בהמה דאיתא שם במשנה ר"ה דאין

מה על כי ה' העיד בינך ובין אשת נעורך אשר אתה בגדתה בה והיא חברתך ואשת ברייתך.

יש להקשות: מדוע המזבח בוכה, מה לו ולגט.

וכתב במהרש"א שם וז"ל הוא משל כאלו המזבח בוכה עליו שהמגרש אשתו אשת נעורים ממעט אכילת זבחים, דאשת הנעורים מצויה שמביאה קניי זיבה ולידה למזבח.

ובתורת חיים סתמדרין כ"ב ע"מ א' **כתב טעם אחר:** לפי שאדם וחווה נבראו גוף אחד דו פרצופין ומן המזבח נבראו כמ"ש חכמים עפר מן האדמה ממקום שנאמר מזבח אדמה תעשה לי לכך כל הבוגד באשת נעוריו שהיא בת זוגו מתחלת היצירה ומגרשה עושה כמין פגם במזבח שנבראו ממנו לכך מוריד עליו דמעות.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נדבב ונערך ע"י ידידנו הרב מרדכי וסקנוד הגר שליט"א מוקלץ

אן מילה נכרת עליה בריית. וביום השמיני ימול את בשר ערלתו. לב ג שנינו סוף פ"ג דהר"ם גדולה מילה שאלמלא היא לא ברא הקב"ה עולמו שנאמר אם לא ברייתו יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתו, ואמר' התם בגמ' דף ל"ב ע"א גדולה תורה שאלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא ברייתו וגו', משמע דאם לא ברייתו קאי אתרווייהו הן על המילה והן על התורה, ויש להבין מה שייך לכתוב על מצות מילה יומם ולילה, והוא מילה אין זמנה בלילה ורק במצות תלמוד תורה מצינו שנאמר עליה והגית בו יומם ולילה.

בן מצורע נוהג בזה"ו. 1. זאת הדינה תורת המצורע (ויקרא יד ב) בשו"ע א"ח ס"ס ל"ח כתב מנודה ומצורע אסורים להניח תפילין, ובגמרא מ"ק טו שזוהו מקור השו"ע כמבואר בב"י מוכח שכל ספק הגמ' שמצורע יהיה אסור בתפילין זהו דוקא במצורע שטמאו כהן, ויש לתמוה מ"ש השו"ע הביא דין זה שמצורע אסור בתפילין והרי ידוע שהשו"ע לא הביא הלכות שאינם נוהגות בזמנינו ולא שמענו מעולם שהכהנים בזמננו מטמאים מצורעים. 2. האם בזה"ו יש איסור של קציצת הבהרת.

גן עני המביא קרבן עשיר. ואם דל הוא ואין ידו משגת ולקח כבש וגו', בנגעים פ"ד מ"ב תני מצורע עני שהביא קרבן עשיר יצא, וכתב בפירושו הר"ש אפילו לכתחילה תבא עליו ברכה, וצ"ע ותמיה גדולה לכאורה ממשנה זו עמש"כ דכתב בספר החינוך מצוה קכג בדין העני החייב קרבן אשם ז'אם הוא עני והביא כשבה או שעיריה לא יצא ידי חובה.

דן החילוק בין טומאת נגע לטומאת מת. הנכנס לבית המנוגע נטמא רק כאשר נכנס ראשו ורובו [נגעים פ"ג מ"ח] וקשה מאי שנא מאהל המת דקי"ל דנטמא אפילו אם הכניס לפנים רק מקצת מידו.

הן דהייה מילה לאיסור קציצת צרעת. מילה דוחה צרעת (כמבואר בשבת קלג א) וקיימא לן דבכל דהייה בעינין בעידנא, דעובר האיסור מקיים המצוה, וצ"ע דכיון דמל ולא פרע כאילו לא מל א"כ עובר על חתיכת הצרעת ואכתי לא קיים העשה.

וה טמא עולמית. הקוצץ את הנגע או ממעטו עד שיהיה פחות מכגריס כדי להיטהר ממנו קנטו אותו חכמים שלא יועילו מעשיו ונשאר בטומאתו, אבל אם מיעט את הנגע ושוב פרחו הצרעת בכל גופו טהור כיון שאו אפילו אם לא היה קוצץ היה הנגע נטהר מחמת שפרחה הצרעת מראשו ועד רגליו, ראה בכורות ל"ד ב. לפי זה באיזה אופן אדם שהיה בו נגע ישאר טמא ולא תהיה לו אפשרות להיטהר לעולם.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תוכה את השולח להכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הווכה ייברקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077-5558617 או במייל meir.s.1000@gmail.com [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 057-3154010] נא לציין שם וכתובת מפורטת. כמ"כ נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו.

אנו חוזרים ומבקשים, השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח התשובות מוקלד במייל כי כך זה ייכנס בעוד"י לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג.

**התשובות לשבוע זה ניתן לשלוח עד ר"ח סיון
התגרלה על חודש ניסן ותקיים בשבוע הבא
לאילו ששלחו עד יום חמישי ר"ח אייר בערב.**

מילה שחל בשבת איזה פזמונים יזמרו תחילה?

יש לחקור במקומות שנוהגים לומר פזמונים של שבת בסעודת שבת, וכן פזמונים של מילה בסעודת מילה, אם חל מילה בשבת איזה מהם קדים, מילה קדים דיותר חשוב משבת, דהא חזינן שדוחה שבת, או שבת קדים דהוא תדירה.

הנה בשו"ת תורה לשמה אור"ח סימן ע"ה כתב דשל שבת קודם.

ומביא ראיה: מהא דכתב הרא"ש והביאו מרן הבית יוסף סי' תרפ"ד וז"ל כתב הרא"ש משמע אי לאו משום פרסומי ניסא תדיר קודם אפילו לדחות את שאינו תדיר, ויש לדקדק מזה כחל ר"ח טבת בשבת שמפטירין ההפטרה של ר"ח וכו' וליתא להך סברה דודאי היכא דא"א לקיים שניהם פרסומי ניסא עדיף, אבל להקדים תדיר עדיף דאיכא לפרסומי ניסא באחרונה כמו בתחילה, הילכך קריאת התורה דאפשר לקיים שניהם תדיר קודם, אבל בהפטרה שאין מפטירין אלא אחד פרסומי ניסא עדיף עכ"ל, מצינו למידן להדיא דאע"ג דלענין לדחות פרסומי ניסא עדיף מ"מ היכא דאפשר לקיים שניהם תדיר עדיף, וא"כ ה"ה בנידון השאלה מאחר דאפשר לקיים שניהם תדיר עדיף ולכן יפה עשו המפזמונים להתחיל בשל שבת קודם כי השבת תדיר ותדיר קודם זאת, ועוד השבת נקרא קודש והוא תדיר ומקודש.

איך יכול להיות מצורע שיושב חוץ למחנה מתרפא הרי צרעת מגיע מדכאון ואדם שיושב לבד מדוכא?

הנה האור החיים ויקרא פרק י"ד **כתב וז"ל** שהצרעת כפי הטבע תכונתו תתהוה מעפשות וזיהום הגוף ותגבורת המרה אשר תתגבר באדם ועושה רושם בבשרו, ודבר זה יסובבנו העצבון וצרת הלב ושממון השכל, **והרפואה הטבעית לזה היא הרחקות העצבון ועניינים המרחיבים לבו של אדם ומשמחים אותו,** והנה בבוא נגע צרעת על האדם יכול אדם לומר כי חולי טבעי הוא אשר יקרה להאדם, ובאמור לו כי הוא זה בשביל לשון הרע לא יאמין ולא יצדיק הדברים, לזה נתחכם אל עליון וצוה שיסגר המצורע בלד וישב ובגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה, ודברים אלו הם כפי הטבע נגדיים לרפואת סיבת הנגע ואדרבה יולידו הנגע מחדש, וכאשר יראה האדם שהגם שעשה דברים אלו שהם נגדיים אף על פי כן על ידי שהרהר תשובה והתודה חטאתו כי בעונו אשר פטש לשונו גילה הנגע את עינו וישב מחטאתו ויטהר לשונו ויראה כי הפך הנגע את עינו בזה ידע ויוכיח הוכחה ברורה שלא בא לו הנגע אלא לצד שדבר לשון הרע, והוא אומר "זאת תהיה תורת מוציא שם רע, והכרת הדבר והוכחתו ביום טהרתו, שהגם שעשה דברים נגדיים לחוליו כנזכר אף על פי כן נטהר, בזה ידע כי תורת לשונו הרע הוא זה ולא מקרה הטבעי כחושבי מחשבות און וישמור פיו ולשונו.

ובמאור ושמש בפרשתו הביא את דבריו, **וכתב נראה לי ליתן סעד לדבריו:** כי בודאי רפואת המצורע הוא עיקר תלויה בתשובה שלימה ועזיבת החטא לגמרי, ובודאי מדרכי תשובה להיות לבו נשבר מאד מחמת מרירות החטא, ובודאי כשאדם מתבודד לבדו יוכל לפשפש במעשיו היטב ולשבר לבו באמת בהכנעה גדולה, וזהו טהרתו, אבל קשה על זה, כי על ידי שבירת לבו ועצבון על עונו יגבר החולי יותר, כי כן מדרך הטבע כנ"ל, אלא על כרחך דהרפואה שלא כדרך הטבע.

מדוע המגרש את אשתו מזבח מוריד עליו דמעות?

בפרשתו י"ב ו' **ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעולה ובן יונה או תור לחטאת.**

ובמגן אברהם סימן רפ"ב סי"ק י"ח כתב ואבי הילד בשבת שהולכת אשתו לבית הכנסת הוא חיוב לעלות לתורה שהוא במקום קרבן.

ובשו"ת חתם סופר אורח חיים סימן נ"א **כתב** דמדברי המגן אברהם חזינן דעליה לתורה הוה במקום הקרבת קרבן גבי חיוב יולדת אע"ג דאין קורין לפניו פרשת יולדת.

הנה איתא בגמ' סתמדרין כ"ב ע"מ א' אמר רבי אליעזר כל המגרש את אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות, שנאמר מלאכי ב' וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' בכי ואנקה מאין עוד פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם וכתוב מלאכי ב' ואמרתם על

מכתבים למערכת

מדוע אין מזכירים יציאת מצרים בהבדלה

מה שהקשטת לשיטת הרמב"ם שבת פרק ט"ז הלכה א' דמצות עשה מן התורה לקדש את יום השבת בדברים שנתאמר זכור את יום השבת לקדשו, כלומר זכרוהו זכירת שבת וקידוש, וצריך לזכרוהו בכניסתו וביציאתו, בכניסתו בקידוש היום וביציאתו בהבדלה, דיש להקשות למה לא מזכיר יציאת מצרים בהבדלה כמו בקידוש, הרי איתא בגמ' פסחים ק"ז ע"ב ב' אמר רב אחא בר יעקב וצריך שיוכיר יציאת מצרים בקידוש היום כתיב הכא למען תזכור את יום וכתוב התם זכור את יום השבת לקדשו, ואם הבדלה מטעם זכירה מדוע שלא יאה חוב להכיר בה יציאת מצרים, ותרצתם.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחזיקי הדת נראה לתרץ, ע"פ מה שכתבו התוס' פסחים ק"ז ע"ב ב' וז"ל ושמעתי מהר"מ שיש במדרש לפי שבמצרים עבדו בהם בישראל בפרך, ופרך בא"ת ב"ש, וג"ל שהם מלאכות ארבעים חסר אחת וכשנגאלו ממצרים ההימים על השבת לשבות מאותם ל"ט מלאכות עכ"ל, לפי הג"ל אתי שפיר דזה שייך רק להזכיר השבת בבילוי שבת דאז נאסרו במלאכה, משא"כ במוצאי שבת בהבדלה דהותר לעשות המלאכות לא שייך לומר זכר ליציאת מצרים.

הגאון רבי ישראל שוורץ שליט"א רב ואב"ד קהל הסידים תל ציון נראה לציון דהרמב"ם בספר המצוות מצוה קנ"ה כתב באמת דצריך להזכיר יציאת מצרים בהבדלה.

הרה"צ מתתיהו ישראל הורוויטץ שליט"א ליקווד מח"ס הנפלא אצרות הם הרה"צ משה יחיאל הן ראטה שליט"א וירושלים נראה לציון דהמנחת חינוך מצוה ל"א העיר כבר בקושיא זו, וכתב דצריך לומר דמ"מ עיקר המצוה דזכור בקידוש היום ולא ילפינן אלא קידוש ולא הבדלה, וכתב בספר מועדי חיים בדפשוטת כוונתו בהגדל עוז דאע"פ שילפינן מזכירה להבדלה מ"מ היא כטפילה לקידוש וממילא סגי כשהזכירו יציאת מצרים בקידוש, וכן בתהלה לדוד סימן רע"א העיר בזה.

הרב יעקב ישראל מיוזנער שליט"א לנה"ך יש לציון דהרמב"ן דברים פרק ה' פסוק ט"ז מביא ב' טעמים למה אנו אומרים בקידוש זכר ליציאת מצרים, הרמב"ם במורה נבוכים כותב שבעבור היותנו עבדים במצרים עובדים כל היום על כרחנו ולא היתה לנו מנוחה, והוא יצונו עתה לשבות ולנוח, כדי שנוכיר חסדי השם עלינו בהוציא אותנו מעבדות מנוחה, והרמב"ן חולק עליו ואומר כי בעבור היות יציאת מצרים מורה על אלוה קדמון מחדש חפץ ויכול, על כן אמר בכאן אם יעלה בלבך ספק על השבת המורה על החודש והחפץ והיכולת תזכור מה שראו עיניך ביציאת מצרים שהיא לך לראיה ולזכור, והנה ב' טעמים אלו שייך דווקא בכניסת השבת ולא במוצאי שבת.

הרב אליעזר לרנר שליט"א פתח תקוה נראה לענ"ד לתרץ, שדווקא בשבת קודש שעם ישראל יוצא מהשעבוד והעבדות של ימות החול, ונכנסה בו הנשמה היתירה, דדמיה ליציאת מצרים, דין הוא להזכיר יציאת מצרים בקידוש, ואילו במוצאי שבת קודש שאדרבא נכנסים אל ימי החול ומסתלקת הנשמה היתירה דדמיה ליציאת מצרים דין הוא להזכיר יציאת מצרים בקידוש.

האם במקום שאין עירוב מותר לאבא לתת לבנו הקטן סידור כדי שיביא אותו לבית הכנסת מה שהבאתם דיון בשם הפוסקים האם במקום שאין עירוב מותר לתת לקטן שיטלטל את הסידור לבית הכנסת או דילמא אסור, ופסקתם שאסור רק אם התינוק רוצה להתפלל בזה דאיכא תרתי תלבוותא דהיינו ספית איסור במקום חינוך, וכן ספית איסור לצורך הקטן מותר.

הגאון רבינו בן ציון רייך שליט"א די ימנו של מן הדברי יציב וז"ע מרן הדברי יציב וז"ע היה מורה לכתחילה לומר לנשים שיתנו לילדיהן הקטנים לטלטל את הסידור למקום שאין שם עירוב. את העגלות במקום שאין שם עירוב.

הגאון הצדיק רבי שבתאי איזנברג שליט"א ר"מ בישיבת צאנז נתנה ה"מ בב"מ"ד מפרסמו נראה לציון דמורי ורבי בעל הדברי יציב היה מורה לכתחילה לומר לנשים שיתנו לילדיהן הקטנים לטלטל את העגלות במקום שאין שם עירוב, ע"פ מה דאיתא בשו"ת חדושי ה"ר"ם סימן ג' דמותר, וכן אמר לי אחי הגאון רבי שלום שליט"א דומ"ץ קרית צאנז ירושלים, ועיין באריכות בשו"ת ארץ צבי סימן ע"ה.

הרב משה יוסף אוברלנדר שליט"א ירושלים לרגל שמחת הולדת הנכדה תחי' בת לחתנו ידידינו הרב אבא הרשקוביץ שליט"א בית שמש יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו

ברכת מזל טוב לילדינו היקרים איש אמונם וחביבם של גדולי ישראל הרב החסיד מנחם אליעזר מוזס שליט"א זכנו ברא כרעא דאבוא ידידינו הרב יחיאל מיכל מוזס שליט"א לרגל השמחה במעונם שמחת הולדת הנינה הנכדה בת לנכדו חתנו הרב יוסף דושנסקי שליט"א יהא רעוא שתדרו נחת מכל יוצאי חלציהם

הגאון רבינו רבינו רייך שליט"א די ימנו של מן הדברי יציב וז"ע מרן הדברי יציב וז"ע היה מורה לכתחילה לומר לנשים שיתנו לילדיהן הקטנים לטלטל את העגלות במקום שאין שם עירוב.

הגאון רבינו רבינו רייך שליט"א די ימנו של מן הדברי יציב וז"ע מרן הדברי יציב וז"ע היה מורה לכתחילה לומר לנשים שיתנו לילדיהן הקטנים לטלטל את העגלות במקום שאין שם עירוב.

הגאון רבינו רבינו רייך שליט"א די ימנו של מן הדברי יציב וז"ע מרן הדברי יציב וז"ע היה מורה לכתחילה לומר לנשים שיתנו לילדיהן הקטנים לטלטל את העגלות במקום שאין שם עירוב.

הגאון רבינו רבינו רייך שליט"א די ימנו של מן הדברי יציב וז"ע מרן הדברי יציב וז"ע היה מורה לכתחילה לומר לנשים שיתנו לילדיהן הקטנים לטלטל את העגלות במקום שאין שם עירוב.

הגאון רבינו רבינו רייך שליט"א די ימנו של מן הדברי יציב וז"ע מרן הדברי יציב וז"ע היה מורה לכתחילה לומר לנשים שיתנו לילדיהן הקטנים לטלטל את העגלות במקום שאין שם עירוב.

הגאון רבינו רבינו רייך שליט"א די ימנו של מן הדברי יציב וז"ע מרן הדברי יציב וז"ע היה מורה לכתחילה לומר לנשים שיתנו לילדיהן הקטנים לטלטל את העגלות במקום שאין שם עירוב.

הגאון רבינו רבינו רייך שליט"א די ימנו של מן הדברי יציב וז"ע מרן הדברי יציב וז"ע היה מורה לכתחילה לומר לנשים שיתנו לילדיהן הקטנים לטלטל את העגלות במקום שאין שם עירוב.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com
לבידורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב משה יוסף אוברלנדר שליט"א ירושלים לרגל שמחת הולדת הנכדה תחי' בת לחתנו ידידינו הרב אבא הרשקוביץ שליט"א בית שמש יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו

ברכת מזל טוב לילדינו היקרים איש אמונם וחביבם של גדולי ישראל הרב החסיד מנחם אליעזר מוזס שליט"א זכנו ברא כרעא דאבוא ידידינו הרב יחיאל מיכל מוזס שליט"א לרגל השמחה במעונם שמחת הולדת הנינה הנכדה בת לנכדו חתנו הרב יוסף דושנסקי שליט"א יהא רעוא שתדרו נחת מכל יוצאי חלציהם

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנדיב הנכבד הרב יקותיאל זלמן היבנר שליט"א בארא פארק לעילוי נשמת אמו ה"ה מרת יוכבד בת הרב יצחק ע"ה נפטרה ד' אייר תשנ"ג ת.נ.צ.ב.ה.